

V ý p i s

ze zápisu ze zasedání vědecké rady Fakulty informatiky a statistiky VŠE v Praze,
konané dne 5. 3. 2020

Přítomni: dle prezenční listiny

Program: ad 6) Habilitační řízení **Ing. Václava Rybáčka, Ph.D.**, docentem pro obor Statistika.

Děkan Fakulty informatiky a statistiky prof. Ing. Jakub Fischer, Ph.D. seznámil členy vědecké rady se složením habilitační komise, která posuzovala materiály k habilitačnímu řízení Ing. Václava Rybáčka, Ph.D. Předsedou komise byl jmenován prof. Ing. Richard Hindls, CSc., dr. h. c., FEng., členy komise byli doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc., doc. Ing. Pavel Mertlík, CSc., Ing. David Prušvic, Ph.D. a doc Ing. Pavel Tuleja, Ph.D.

Jako skrutátoři byli určeni prof. Ing. Jan Čapek, CSc. a prof. RNDr. Josef Hynek, MBA, Ph.D.

Poté se ujal slova předseda komise prof. Hindls. V úvodu svého vystoupení představil přítomným kandidáta a uvedl jeho základní odbornou charakteristiku, která je podrobně rozvedena ve Zprávě habilitační komise. Zdůraznil, že komise důkladně zhodnotila pedagogickou, vědecko-výzkumnou a publikační činnost kandidáta i jeho uznání odbornou veřejností. Komise konstatuje, že všechny tři oponentské posudky habilitační práce jsou jednoznačně kladné a všichni oponenti práci doporučují k obhajobě. Komise konstatuje, že Ing. Václav Rybáček, Ph.D., splňuje všechny požadavky kladené na uchazeče o titul *docent* uvedené v Kritériích uplatňovaných při habilitačním řízení a řízení ke jmenování profesorem na Vysoké škole ekonomické v Praze.

Na základě doporučení komise děkan vyzval Ing. Rybáčka k přednesení habilitační přednášky na téma *Vliv vládní finanční statistiky na fiskální pravidla*.

V úvodu habilitační přednášky kandidát stručně vymezil pojmy vládní finanční statistika a fiskální pravidla. Následně se věnoval roli statistických dat při praktické realizaci fiskálního dohledu prostřednictvím pravidel, pro která jsou data klíčovým vstupem, ale také zdrojem nejistot, jež jsou představovány častými revizemi. Dále kandidát prezentoval první z klíčových zdrojů nejistot v oblasti vymezení entity, na jejíž ekonomické chování fiskální pravidla cílí, a to měnící se pojetí sektoru vládních institucí v manuálech národního účetnictví SNA a ESA. Kandidát vliv ilustroval číselně prostřednictvím dopadů poslední revize na saldo hospodaření a dluh vládních institucí.

Následně kandidát diskutoval druhý významný zdroj nejistoty v oblasti metodického vymezení, kterými jsou průběžné změny ve výkladu manuálu a měnící se institucionální prostředí, na které metodika průběžně reaguje. Průběžné změny kandidát ilustroval na poslední revizi dat. Dále pokračoval v diskusi rozsahu statistické nejistoty. Tu aproximoval daty širšího konceptu, kterým je veřejný sektor. Kandidát na datech demonstroval další možný směr vývoje metodiky včetně ilustrace na dostupných datech. Současně diskutoval vliv statistické nejistoty na ekonomický výzkum, neboť dotčená data jsou významným vstupem do empirických analýz interakce vládních institucí a ostatních sektorů. V další části své přednášky kandidát otevřel otázku vypovídací schopnosti klíčových agregátů, včetně jejich vzájemného vztahu, a to zejména směrem k úvahám o udržitelnosti veřejných financí. Kandidát konstatoval, že současná

konstrukce systému neumožňuje učinit robustní závěry o dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí.

Na závěr shrnul klíčové zdroje nejistot v metodice národního účetnictví, jako je pojetí tržního chování veřejných institucí, a diskutoval i v současnosti zvažované změny v definicích samotných fiskálních pravidel, které mohou statistickou nejistotu nadále zvyšovat.

V diskusi byly předneseny tyto dotazy:

prof. Hronová ocenila zejména zdůraznění statistické nejistoty a zmínila řadu důsledků, které měnící se pohled na vymezení sektoru přináší. Současně zmínila problém vazby deficitu a dluhu a dotázala se kandidáta, jaký je dlouhodobý vztah mezi představenými ukazateli.

Odpověď kandidáta: právě vztah mezi ukazateli je důležitý pro úvahy o udržitelnosti veřejných financí, ale i nejnovější empirické studie jen potvrzují, že intuitivní vztah mezi saldem hospodaření a změnou výše dluhu dlouhodobě neplatí. Dluhy se i v dlouhém období vyvíjejí bez silné vazby na daná salda hospodaření. Zde je třeba současně vzít v ohled, že dluh je definován na hrubé bázi. Tato situace je výzvou pro statistiku, aby pracovala na těsnějším vztahu a tím i větší užitečnosti dat, ale je také výzvou pro odborné uživatele, aby se detailněji zabývali dalšími vlivy, které ovlivňují vývoj dluhu, jako je např. přebírání závazků, aj.

prof. Fischer navázal na téma statistické nejistoty a dotázal se kandidáta, jak se dívá právě na četnost revizí způsobených změnami klasifikace sektorů.

Odpověď kandidáta: nesporně je četnost revizí příliš vysoká, což je dáno i obtížnou vynutitelností pravidel, zejména vzhledem k jejich politické citlivosti.

Ing. Mazouch se kandidáta dotázal na zpětné revize časových řad v případě, že v daném roce dojde ke změně sektorového vymezení.

Odpověď kandidáta: je-li to důvodné a dostupnost dat to umožňuje, dochází automaticky ke zpětným revizím v celé časové řadě. Jedná se o standardní přístup a požadavek uživatelů, nicméně při praktické kompilaci je zohledňován i význam daného jevu v daných letech.

prof. Hindls zmínil problém zařazení veřejnoprávních médií pro fiskální ukazatele a dotázal se na praxi v jiných zemích.

Odpověď kandidáta: veřejnoprávní média byla ve většině zemí z metodických důvodů přerazena do sektoru vládních institucí, neboť hlavní zdroj financování je metodikou považován za daň.

prof. Cipra se kandidáta dotázal na důvod, proč časové řady pro různé koncepty dluhu končí v roce 2017, resp. pro veřejný sektor rokem 2016, a zda je důvodem nedostupnost dat. Současně se dotázal na důvody stabilizace dluhu po roce 2013.

Odpověď kandidáta: data veřejného sektoru za novější roky bohužel dostupná nejsou, neboť sestavení těchto dat se opozdilo z důvodu benchmarkové revize národního účetnictví v roce 2020. Stabilizace dluhu byla ovlivněna více faktory, zejména zlepšujícím se saldem hospodaření, které vytvářelo nižší potřebu financování. Dále došlo ke změně systému řízení likvidity a v neposlední řadě byly do financování výdajů a splátek dluhu z předchozích let zapojeny rezervy držené na straně aktiv. Pokud bychom se na vývoj zadlužení podívali optikou

čistého dluhu, resp. čistého jmění, jako jednoho z alternativních ukazatelů, viděli bychom výrazný pokles čistého finančního jmění, jež odráží právě širší zapojení aktiv do financování.

Na všechny dotazy a připomínky Ing. Rybáček odpověděl ke spokojenosti všech tazatelů a členů vědecké rady.

V druhé části vědecké rady obhajoval Ing. Rybáček předloženou habilitační práci „*Vymezení sektoru vládních institucí v národním účetnictví*“. Úvodem přiblížil kandidát téma habilitační práce, její cíle a motivace k jejímu sepsání. Habilitační práce přináší přehled historického vývoje pohledu na sektor vládních institucí, zdůrazňuje význam dat pro ekonomickou analýzu a hospodářskou politiku, a komparuje přístup statistické teorie k danému jevu s přístupy dalších systémů, zejména IPSAS. Práce současně vysvětluje obsah a vypovídací schopnost různých ukazatelů používaných v praxi, a v neposlední řadě diskutuje slabší místa v metodice národního účetnictví, která jsou zdrojem nejistoty ve vymezení sektoru a mezinárodní srovnatelnosti dat. Dále práce diskutuje možné další směry vývoje metodiky, včetně vlastních návrhů na precizaci pravidel tak, aby vymezení sektoru bylo uchopitelnější při praktické kompilaci statistických údajů, které nabídnou uživatelům metodicky stabilní a vypovídající agregáty.

Po ukončení obhajoby byli členové vědecké rady seznámeni s oponentskými posudky:

prof. Hronová: práci zhodnotila jako komplexní a velmi dobře zpracovanou, jak po stránce obsahové, tak po stránce odborné a jazykové. Vzhledem k aktuálnosti tématu hodnotí práci jako velmi přínosnou. Práce je dobře uspořádána i po stránce logiky výkladu, zahrnuje i historický pohled na vývoj standardů. Prof. Hronová celkově zhodnotila práci jako nadprůměrnou, dokládající hluboké teoretické i praktické znalosti, psanou srozumitelnou formou a pro erudovaného čtenáře jako velmi čtivou. Práci jednoznačně doporučuje k obhajobě před vědeckou radou. Současně vznesla dotazy na kandidáta, které se týkaly důvodů pro změny v sektorovém zařazení vybraných subjektů a terminologie.

S posudkem omluvených prof. Zimkové a Ing. Bernadiče seznámil členy vědecké rady předseda habilitační komise prof. Hindls.

prof. Zimková: konstatuje, že autor práce ovládá metody vědecké práce, oceňuje nadhled, s jakým je práce psána, jsou zřejmé i praktické znalosti kandidáta, které umožňují jasně formulovat poznatky z oblasti národního účetnictví mající přínos v oblasti ekonomické teorie a praxe. Vědecký přínos práce vidí v diskusi o budoucím směřování metodiky, včetně perspektivy právních předpisů, účetnictví a ekonomické teorie. Oponentka považuje cíl práce za splněný a doporučuje práci k obhajobě před vědeckou radou.

Ing. Bernadič: oponent považuje práci za významný přínos pro pedagogickou i výzkumně-metodickou činnost. Práce je velmi kvalitním shrnutím vývoje metodiky a obsahuje excelentní popis sestavení statistiky EDP. V závěru zmiňuje některé formální nedostatky a práci vzhledem k vysoké odborné erudici doporučuje k obhajobě.

Všechny tři posudky byly kladné a doporučující.

V rozpravě k habilitační práci nejdříve kandidát reagoval na dotazy a připomínky z posudků oponentů ohledně zařazení vybraných institucí a pojmologie. Řada institucí vstoupila do fiskálních agregátů z důvodu zpřesněného výkladu konceptů kontroly a autonomie, díky nimž přestaly nadále být autonomní institucionální jednotkou a musí být konsolidovány se subjektem,

jenž je kontroluje. Další jednotky byly přerazeny do konsolidačního celku z důvodu jejich financování, které je převážně z příjmů považovaných za daně. Co se týče terminologie, dichotomie pojmů (veřejný vs vládní) mezi národními institucemi bohužel i nadále přetrvává, neboť se jedná o problém legislativní, který neumožňuje v legislativních pojmech použít pojem „vládní“ takto extenzivně, ale pouze k vrcholnému orgánu výkonné moci.

Následně děkan fakulty vyzval členy vědecké rady ke vznesení dotazů:

Ing. Kala: ocenil na základě dlouhodobých kontaktů znalosti a přínos kandidáta, současně doplnil k diskusi o pojmosloví, že změna je limitována již použitím pojmů v ústavě.

Odpověď kandidáta: poděkoval za doplnění a potvrdil, že právě textace ústavy byla v diskusích klíčovou překážkou změny v použití pojmů v legislativních i analytických textech.

prof. Svátek: dotázal se kandidáta na jeho publikační činnost a zejména publikování v zahraničních časopisech, s odkazem na rostoucí požadavky na studenty doktorského studia publikovat v zahraničních časopisech a s právem docentů vést doktorandy. Ocenil zahraniční knihu, která prokazuje cizojazyčné schopnosti, nicméně dotázal se kandidáta na jeho další plány v této oblasti.

Odpověď kandidáta: O zahraniční publikace v časopisech s impakt faktorem usiluje a aktuálně probíhá recenzní řízení k jednomu ze zaslaných rukopisů. Kandidát ujistil členy vědecké rady, že v této činnosti bude nadále pokračovat.

Na všechny dotazy a připomínky odpověděl Ing. Rybáček ke spokojenosti všech tazatelů a členů vědecké rady.

Po ukončení této části proběhla neveřejná diskuse.

Po ukončení této části vyzval děkan fakulty v neveřejné části zasedání členy vědecké rady k tajnému hlasování, jehož výsledek je následující:

- počet členů vědecké rady: **42**
- počet členů VR přítomných: **33**
- počet odevzdaných hlasů: **28** kladných
1 neplatných
4 záporných

USNESENÍ: Vědecká rada FIS schvaluje návrh na jmenování Ing. Václava Rybáčka, Ph.D. docentem pro obor Statistika.

Děkan Fakulty informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze předloží podle § 72 odst. 11, zákona č. 111/1998 Sb. rektorce Vysoké školy ekonomické v Praze návrh na jmenování

Ing. Václava RYBÁČKA, Ph.D.

d o c e n t e m

pro obor Statistika

Zapsala: Ing. Marie Gvoždiaková

Schválil: prof. Ing. Jakub Fischer, Ph.D., děkan FIS